

Seyda, Bronisław

Symposium poświęcone T. Billrothowi

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/3, 317-318

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czący Komisji Organizacyjnej, prof. J. Kořan². Zebranie dokonało wyboru 32-osobowego zarządu, który ukonstytuował się następująco: przewodniczący — prof. M. Katetov, wiceprzewodniczący — prof. J. Kořan i dr J. Tibenský, sekretarz — dr J. Smolka.

Na jesieni 1965 r. Towarzystwo liczyło już 335 członków. Utworzono 9 sekcji: matematyczno-fizyczną, biologiczno-medyczną, farmaceutyczną, weterynaryjną, techniczną, górniczo-hutniczą, transportową, geodezyjno-kartograficzną i fotograficzno-filmową, oraz filię w Ołomuńcu. Sekcje mogą z kolei wyłaniać zespoły robocze, tak np. w ramach sekcji technicznej powołano 10 takich zespołów. W Słowacji powstał autonomiczny oddział Towarzystwa, którego organizacyjne zebranie odbyło się w Bratysławie w dniu 21 czerwca 1965 r. Przewodniczącym tego oddziału został prof. I. Stanek, a sekretarzem — dr J. Tibenský.

Towarzystwo przejęło od istniejącej poprzednio Komisji jej wydawnictwa oraz pełni funkcje czeskosłowackiego komitetu narodowego w Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki.

E. O.

Jugosławia

SYMPOZJUM POŚWIĘCONE T. BILLROTHOWI

(W dniach 22—24 października 1965 r. odbyło się w Opatiji w Jugosławii międzynarodowe sympozjum naukowe poświęcone wielkiemu chirurgowi wiedeńskiemu Theodorowi Billrothowi, który zmarł w Opatiji (noszącej wówczas nazwę Abbazii) w 1894 r. Billroth, chory na serce i płuca, przez 10 lat leczył się w łagodnym klimacie Opatiji, która jemu właściwie zawdzięcza sławę uzdrowiska klimatyczno-morskiego. W uznaniu zasług Billrotha dla rozwoju uzdrowiska, w ramach sympozjum poświęconego wielkiemu chirurgowi, odsłonięto w Opatiji tablicę pamiątkową.

Na sympozjum wygłoszono cztery zasadnicze referaty. Prof. Erna Lesky, kierownik Zakładu Historii Medycyny w Wiedniu, mówiąc o *Billrocie — człowieku i lekarzu*, uwypukliła przede wszystkim humanizm wielkiego chirurga. Technicyzującemu, bezdusznemu stanowisku niektórych lekarzy dzisiejszych przeciwstawiła prof. Lesky stosunek Billrotha do pacjentów, długie jego rozmowy z cierpiącymi, osobiste układanie na łóżku każdego chorego po zdjęciu go ze stołu operacyjnego. Referentka omówiła też szeroką działalność filantropijną i społeczną Billrotha (był on m.in. założycielem pierwszego na świecie towarzystwa zwalczania antysemityzmu) oraz jego głębokie zainteresowania kulturalno-artystyczne, a w szczególności ukochanie muzyki, która była obok medycyny drugą jego namiętnością.

W następnym referacie prof. Hubert Kunz, kierownik III Kliniki Chirurgicznej w Wiedniu, prowadzonej niegdyś przez Billrotha, omówił historię resekcji żołądka i pierwszego zabiegu wykonanego przez Billrotha. Referent przypomniał wprawdzie o doświadczeniach wykonywanych na psach już na początku ubiegłego stulecia przez chirurgów amerykańskich, ale mówiąc o prekursorach i nieudanych próbach resekcji, popełnił pewne nieścisłości.

² Tezy tego przemówienia oraz informacje o powstaniu Towarzystwa ogłoszone zostały w nrze 1 z 1965 r. powielanego wydawnictwa nieperiodycznego „Zprawy Ćs. společnosti pro dějiny věd a techniky“, które jest kontynuacją wydawanego poprzednio analogicznego wydawnictwa „Zprawy Komise pro dějiny přirodních, lékařských a technických věd“.

Dwa dalsze referaty wygłosili: prof. Plavšić i doc. Mihelić z Instytutu Talasoterapii w Opatiji *Billroth i Opatija* oraz prof. A. Longhino, kierownik Kliniki Chirurgicznej w Rijeci *Wpływ Billrotha i jego szkoły na rozwój chirurgii w Jugostawii*.

W dyskusji zabrał m.in. głos niżej podpisany, jedyny uczestnik sympozjum z Polski. Podkreślając, że nie ma wcale na celu uszczuplenia w jakiejkolwiek mierze zasłużonej sławy Billrotha, przypomniał on chronologię faktów poprzedzających pierwszy zabieg resekcji żołądka, dokonany przez Billrotha. Przytoczył zatem pierwszą w ogólności większą operację żołądka (gastrotomię) przeprowadzoną przez francuskiego profesora medycyny wojskowej Ch. Sedillota (w 1876 r.), w młodości uczestnika powstania listopadowego w Polsce, oraz pierwszą resekcję żołądka z powodu nowotworu odźwiernika, dokonaną przez J. E. Peana w 1879 r. w Paryżu. Pacjent Peana zmarł na piąty dzień po zabiegu, ale nie powstrzymało to polskiego chirurga z Chełmna, Ludwika Rydygiera, od operowania w dniu 16 listopada 1880 r. 64-letniego chorego, dotkniętego również rakiem odźwiernika. Cały zabieg trwał 4 godziny i chory po obudzeniu się z uspiania rozmawiał z lekarzami, lecz zmarł po upływie 12 godzin wskutek wstrząsu pooperacyjnego. Badania dokonane podczas sekcji zwłok wykazały całkowitą szczelność zespolenia, a więc potwierdziły skuteczność oryginalnej techniki zabiegu. Doniesienie Rydygiera o zabiegu wycięcia żołądka u człowieka ukazało się w „Przeglądzie Lekarskim“ w grudniu 1880 r., a następnie w marcu 1881 r. w czasopiśmie niemieckim, już po doniesieniu Billrotha o zabiegu wykonanym przez niego w dniu 29 stycznia 1881 r. Pacjentka Billrotha, licząca 43 lata, zniosła zabieg dobrze i żyła jeszcze przez 4 miesiące. Protesty Rydygiera przeciw nazwaniu w piśmiennictwie naukowym wycięcia z zespoleniem następnie żołądka z dwunastnicą — operacją Billrotha minęły bez echa. Mało znany w zachodnim świecie naukowym, Rydygier musiał ulec przemożnemu autorytetowi nazwiska Billrotha.

Przytoczony tu szerszy fragment sympozjum świadczyć może najlepiej, jak wiele jeszcze zadań stoi przed polską historią medycyny, zwłaszcza w zakresie walki o należny, a nieznan lub zapomniany priorytet niektórych osiągnięć naszych lekarzy, oraz niewąznicznie wskazuje na to, jakie znaczenie mieć może uczestniczenie w międzynarodowych zjazdach naukowych przedstawicieli medycyny z Polski.

Bronisław Seyda

Francja

PROF. PIERRE MESNARD UDEKOROWANY ORDEREM ODRODZENIA POLSKI

W ambasadzie polskiej w Paryżu w dniu 27 kwietnia 1966 r. odbyła się uroczystość udekorowania Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski Pierre'a Mesnarda, profesora uniwersytetu w Orleanie i dyrektora Ośrodka Badań nad Odrodzeniem (Centre d'Études Supérieures de la Renaissance) tego uniwersytetu z siedzibą w Tours. Prof. Mesnard jest zarazem członkiem francuskiej Akademii Nauk Moralnych i Politycznych i Rumuńskiej Akademii Nauk. Wnioskodawcą udekorowania prof. Mesnarda wysokim polskim odznaczeniem państwowym był Komitet Historii Nauki i Techniki PAN.

Prof. Mesnard utrzymuje żywe i bliskie kontakty kulturalno-naukowe z Polską od 30 lat; w 1939 r. został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.